

Kahel uurimislaeval Läänemeresel

Suvel viibis meie instituudi sanitaartechnika teadusliku uurimise laboratooriumi vanem teaduslik töötaja Villu ASTOK kahel Läänemere-reisil — Soome laeval «Aranda» ja Saksa DV laeval «Prof. Albrecht Penck». Vestlesime temaga reisi eesmärgist ja nähtust-kuuldust.

* Selgitage, olge hea, kuidas TPI on seotud merega ja mereuurimisega?

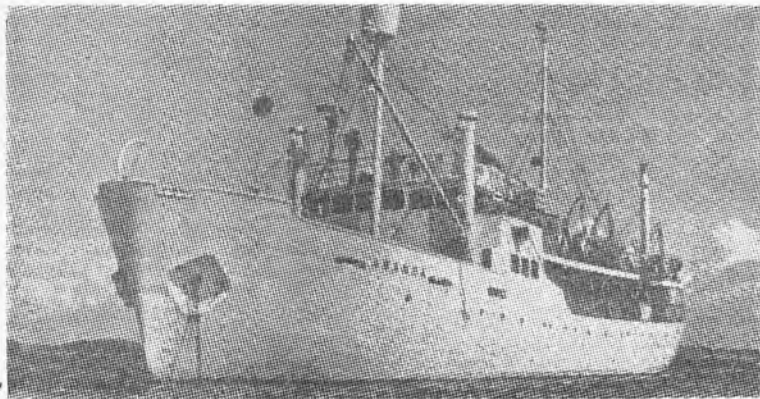
Meie laboratoorium tegeleb teatavasti veekogude uurimisega nende isepuhastusvõime ja nn. lubatud reostuskorrumise määramise seisukohalt. Kui siseveekogude kasutamine heitvete eelvooluna on enamasti iga riigi sisemine probleem, siis inimtegevuse jääkide juhtimine merre on juba oma olemuselt tänu mereakvaatoriumi eksterritoriaalsusele rahvusvahelise

pidamiseks koostöö küsimuses. Et aru peeti edukalt, otustati aega viimata koostööd jätkata ühise ekspeditsiooniga Soome lõunaranniku lahtedel.

Ekspeditsioon kestis 5 päeva ja selle aja vältel läbisime vahemaa Kotkast idas Ahvenamaani läänes. Saime põhjaliku ülevaate mitte ainult mere reostatuse väliuurimismetoodikast Soomes (hüdroloogilised, keemilised, bioloogilised ja põhjasetete uurimused), vaid ka küllalt selge ettekujutuse mere saastatusest Soome rannikul.

* On Soome rannik meie omast puhtam?

Olukord on täiesti võrreldav meie rannikumerega. Näiteks on Helsingi ümbruse lähed mustad, endised puhkerannikud linna piires sule-

«Aranda» läheb uuele merereisile

iseloomuga. Eriti ilmneb see kaasajal, kus valitsevaks põhimõtteks reostuse juhtimisel merre on saamas mere süvalaskude kasutamine, mis viivad heitvete merre võimalikult kaugemale oma rannast. Rahvusvahelise koostöö puudumisel võiks parasjagu liialdades ette kujutada pilti, kus mõne aja pärast Eesti NSV heitveed on juhitud Soome lõunarannikule, meie põhjarannikut aga reostab soomlaste «eksportsaast».

Käesolevast aastast figureerib NSV Liidu — Soome teaduslik-tehnilise koostöölepingus punkt «Soome lahe vete kaitse ja kasutamine». Sealjuures on meie poolseks juhtivaks asutuseks kehtinud TPI.

* Vahest mõne sõnaga lähemalt «Aranda» reisi?

«Aranda» võttis meid (dots. Ain Aitsam TPI-st, bioloogiakandidaat Arvi Järvekülg Eesti Merehiitoloogia laborist ja mina) pardale juuli lõpul Tallinnas, kuhu ta oli toonud 10 Soome veemajanduse spetsialisti ühiseks aru-

tud vaatamata sellele, et linnas töötab üheksa reovee puhastusjaama. Põhjuseks on heitvete juhtimine merre otse rannalt madalamatesse, avamerre halvasti hõhdatud lahtedesse. Väljapääsuks on süvamerealasu ehitamine, mis juhiks heitveed madalast rannikumerele välja 26 m sügavusele Soome lahe avasssa. Lisaks, et Tallinnas on nii käesolev olukord kui väljatöötatud lahendus olukorra parandamiseks peaaegu täpselt samasugused, isegi merealasu sügavus on meetripealt sama.

* Kus käisite maal, mida nägite?

Kolm päeva viibisime Helsingis. Tutvusime võrdlemisi põhjalikult Soome Mereuurimise Instituudiga, kel'e külastasime olime, linna vetekaitse laboratooriumi, Soome Vetekaitse Büroo ja teiste asutustega. Külastasime kuulsat Tvärminne bioloogiajaama Hango poolsaarel ja tegime tillukese ringreisi Ahvenamaal.

(Järg 2. lk.)

Nr. 26 (521)

XX aastakäik

TALLINNA POLYTEHNILISE INSTITUUDI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 4. oktoobril 1968

ELKNÜ TPI Komitee II pleenumi teesid

10. oktoobril toimub ELKNÜ TPI Komitee II laiendatud pleenum teemal «Õppetöö küsimused õpperühma komsomoliorganisatsiooni tegevuses».

Eksmatrikuleerimise põhjuseks on 55—60% juhtudel nõrk õppeedukus.

koht õpperühmasiseses suhtumise kujundamisel, nende printsiipiaalsus iseenda tegevuses, õppimise ja õpetamise suhtes.

Küsimus on kõrgema kooli seisukohast tõsisemaid, sellel alal esinevad puudused kõige ohtlikumad. Siin ilmneb suhtumine oma põhitoösse!

Mõned andmed.

Üliõpilasi päevases osakonnas	1964. a.	1965. a.	1966. a.	1967. a.
Neist nimekirjadest kustutatud	230	370	527	586
%	7,0	10,5	14,1	15,3

Eriti madal õppeedukus mõeldunud talvisel õppesessioonil:

teaduskond	kursus	õppeedukuse %
A	I	48,2
A	II	33,0
L	II	44,4
E	I	54,4

Tänavuste uute üliõpilaste teadmiste tase on reaalinetes madal. Siit küsimus — kas ka uuel talvesessioonil samad tulemused?

ELKNÜ TPI Komitee bürool

arutati küsimusi seoses ELKNÜ TPI Komitee II pleenumi ettevalmistamisega. Pleenum toimub 10. oktoobril Selle päevakorras on õppetöö küsimused õpperühmade komsomoliorganisatsioonide tegevuses.

Siseorganisatsioonilise töö osas tuleb likvideerida liikmemaksumõlgnevused ja läbi viia esimeste kursuste komsorgide valimised.

Võeti vastu I kursuse kom-

Sellised tulemused oma põhitoos toovad kaasa suhtumise üliõpilaskonda kui mingitesse muidusõjatesse, inimestesse, kes ei saa aru oma kohast ühiskonnas.

Väljalangevus TPI-st:

1964. a.	1965. a.	1966. a.	1967. a.
3285	3546	3733	3823
230	370	527	586
7,0	10,5	14,1	15,3

Paljudes õpperühmades puuduvad arusaamine ja olukord — nõuda kõigilt võimetekohast õppimist! Iga üliõpilane on tulnud õpperühma oma individuaalse elupaaniga. Mis sunnib teda seda muutama, hakkama nägema isikliku arengu võimalusi kogu õpperühma arengus? Mis paneb toetama kaasüliõpilast temale raskele momendil?

Õpperühma valitud liidrite (sageli formaalsete) ülesanded.

sorgide seminar-laagri päevakord (seminar-laager viidi läbi 28. ja 29. septembril Kloogal). Osavõtjad kuuluvad järgmisi ettekandeid: A. Vellamaa — «Kõrgema kooli komsomoliorganisatsiooni ülesannetest», P. Vähi — «Väikese grupi» teooria» ja A. Bogovsky — «Siseorganisatsioonilise tööst». Seminaril arutati õppetööd rühmades ja ideoloogilis tööga seotud probleeme. Festivalimuljeid Sofiast jagas I. Toome.

matrupid, laulukoorid jne. Kõik, mis üle selle, pidi olema «kurjast». Mõned võtsid võrdlemisi tagasihoidlikult sõna sotsiaaldemokraatlike-menševike poliitilise platvormi kaitseks. Peamine sõnasõda toimus aga sotsialistide-revolutsionääride (esseeride) ja bolševike vahel.»

Pärast paaritunnist ägedat vaidlust otsustas koosolek rõhuva hääletamusega võtta omaks bolševike partei poliitilised ja taktikalised seisukohad. Äge vaidlus puhkes sellel koosolekul ka loodava ühingu nime küsimuses, sest nimest onenes ka ühingu võitlussuund. TSD Noorte Klubi juhatusse valiti V. Pellbaum esimehena ja liikmetena A. Grüntal, R. Alt, V. Juhkum, J. Kull ja teised. Hiljem valiti veel täiendavalt H. Allik, E. Strauch, N. Hasan, E. Vennikas ja teised seltsimehed.

V. Pellbaum ei olnud kuigi kaua juhatuses esimees. Varsti valiti tema asemele üks silmapaistvaid eesti noorsoo revolutsioonilise liikumise arendajaid Engelbert Strauch.

TSD Noorte Klubi hakkas bolševike juhtimisel aktiivselt organiseerima noorsugu võitlusele Ajutise Valitsuse vastu, koondades enda ümber Tallin-

nas töötava ja proletaarse õppiva noorsooparemiku.

Klubi liikmete arv kasvas umbes kuu ajaga 300-ni, augusti keskel oli see juba 500 ja sügisel 700.

TSD Noorte Klubi esmaseks töövormiks olid koosolekud. Üldkoosolekuid peeti sagedasti — harilikult paar koosolekut kuus ja vahel ka iga nädal. Arutamisel olid küsimused, mis huvitasid kõiki organisatsiooni liikmeid. Näiteks oli 1917. a. suvel üldkoosoleku päevakorras lipu küsimus. Mõned pooldasid, et üks lipu külg oleks punane, teine aga sinine. Rõhuva hääletamusega otsustati siiski, et töölisnoorsoo ühingu lipp peab olema punane. Lipukirjaks valiti «Elagu rahvusvaheline noorsugu!». Vaatluseks läks ka küsimuses, millises keeles lipukiri kirjutada. Et sel ajal oli laialdaselt levinud esperantistide liikumine, tegid esperantistid ettepaneku, et lipukiri oleks esperanto keeles. Siis aga sekkusid ka teiste rahvusvahelise keele — ido keele — pooldajad ja nõudsid, et lipukiri oleks ido keeles.

(Järg 2. lk.)

Möödunud aastal oli nooremate kursuste õpperühmade kaks rühmajuhendajat. Taoline moodus ei andnud nimetamisväärt tulemusi. Koostöö rühmajuhendajaga rühma tasemel?

Iseseisva töö tähtsuse suurenemine õppeprotsessis — reaalse elu ja tuleviku nõue meie üliõpilasele! Teiselt poolt kohustus esa võtta kõigest õppetöö vormidest. Siinjuures ka üliõpilase kui isiksuse arendamine (teater, kino, sport, isetegevus, osavõtt ühiskondlike organisatsioonide tööst jne.). Kust võtta kõigeks aega ja tagada sellises olukorras õppedistsipliin?

Milline on reaalne olukord üliõpilaskontingendis?

Õpperühm jaguneb:

- 1) üliõpilasteks, kellel on kindel eesmärk, kutsumus elukutseks, võimed ja tahtlised omadused selle kõige saavutamiseks;
- 2) üliõpilasteks, kellel on kõik eelõeldud, aga võimed arenemisjärgus ja ettevalmistus nõrk;
- 3) üliõpilasteks, kellel puudub kindel eesmärk, tahtlised omadused nõrgad (võivad olla seejuures küllaldased võimed!).

Kuidas suhtuda nendes erinevatesse gruppidesse? Kas nad eksisteerivad?

Alkohol ja TPI üliõpilase kui isiksuse areng?

Stipendium kui elatusvahend ja stiimul õppetöös? Stipendiumi osa õppeprotsessi mõjutamisel ja uus stipendiumi määramise kord. Kas on siin seos?

Õige tööriist, selle kadumine kontrolltööde, arvestuste ümberõpetamisel, Semestri lõpul «lühumaine», Õppetöö kalendergraafik, suhtumine selle tähtsuse õpperühma ja õppejõu poolt.

Nii edasi arutades kerkib üha uusi ja uusi küsimusi, küsimusi raskeid, painavaid, mõttelisi ja võib-olla ka mõttetuid. Aga lahendust nõud vaid!

TPI komsomoliorganisatsiooni kõrgeim valitav organ püüab anda omapoolseid hinnanguid, nõudeid, soovitusi ja lähtepunkte edasiseks tööks 10. oktoobril kell 15.30.

Teretulnud on iga üliõpilane kommunistlik noor, kellel on oma arvamus, seisukoht ja tahtmine rakendada seda ühisesse tegevusse edasiminekunime!

50 aastat sellealast tööd vajab meenutamist, uuendamist, mõtisklemist. Lugupidamisega Teie

ELKNÜ TPI KOMITEE BÜROO

VABARIIGI NOORSOOLIKUMISE MINEVIKUST

(Järg.)

Tsarismi kukutamine ja demokraatlike vabaduste maksmapanek lubas nüüd esmakordselt hakata mõtlema ka iseseisva proletaarse noorsoo massilise liikumise arendamisele Venemaal, iseseisvate sotsiaaldemokraatlike noorsoo massiorganisatsioonide loomisele.

Venemaal loodi esimene töölisnoorte organisatsioon Putilovi tehases Petrogradis. Selle järel loodi sotsiaaldemokraatlike noorte ühingud esialgu suuremates linnades nagu Moskvas, Kiievis, Harkovis ja samuti ka Tallinnas. Tallinna bolševike loodud töölisnoorte organisatsioon oli Tallinna Sotsiaaldemokraatlik Noorte Klubi. Kõigepealt avaldati «Kiies» üleskute kõigile Tallinnas töötavatele noortele. Selles kutsuti lin-

na töötavaid noori 18. mail ülelinnalisele koosolekule Tööliste Majja, et asutada töölisnoorte organisatsioon. Sellest koosolekust jutustab H. Allik:

«Peale koosoleku «rakendamist», s. o. juhatusse ja protokollija valimist asuti arutama organisatsiooni loomist. See ei tekitanud suuri vaidlusi. Üksmeelselt tunnustati tarvilikuks luua töölisnoorsoo organisatsioon. Vaidluseks läks siis, kui hakati arutama loodava organisatsiooni poliitilist platvormi. Osa oli seisukohal, et loodav ühing peab seisma väljaspool poliitilisi parteisid ja tegelema vaid kultuurilise tööga töölisnoorsoo hulgas, asutama draa-

Kahel uurimislaeval

(Algus lk. 1.)

Läänemerel

* Nüüd siis pisut ka teisest, lõunapoolsest merereisist.

20 päeva kestnud reis Läänemere lõunaosas toimus marsruudil Klaipeda — Gdynia — Rostock — Gdynia — Klaipeda Saksa Teaduste Akadeemia Warnemünde Mereuurimise Instituudi laeval. Ekspeditsiooni eesmärgiks oli turbulentsse defusiooni eksperimentaalne uurimine sotsialismimaade teadusliku koostöö raames. Osavõtjaid oli 4 Saksa DV-st, 3 Poolast, 1 Bulgaariast ja 5 NSV Liidust (Moskvast, Kalinigradist ja Tallinnast). Merre tekitati värvaine (rodamiin

piirdus kolmiklinnade Gdansk — Sopot — Gdyniaga, Saksamaal jõudsimel külastada Berliini, toredat kuurort-asulat Zingsti ja seal asuvat väikest mereobservatooriumi ning Warnemündet tema mereinstituudiga. Muidugi ka oma 750. aastapäeva tähistavat Rostockki.

* Eredamad muljed mõlemalt reisilt, võimaluse korral mitte erialased?

Soomes: toredad vaated merelt sopilisele kaljurannikule lugematu hulga saartega ja kaunite «kesämölkide-

Mehaanikainsenerid olid koos

Laupäeval, 28. septembril, kogunesid meie õppeasutuse lõpetanud mehaanikainsenerid TPI uude aulasse, et tähistada masinaehitajate päeva. Saabunud oli üsna arvukalt — ligi kolmsada. Üldse on aegade jooksul meie õppeasutuse lõpetanud üle tuhande kaheksa mehaanika-inseneri ja tuhat tudengit rügab praegu instituudi kõrgis õppevormides sama eesmärgi poole.

Konverentsi vormis korraldatud kokkutuleku avas mehaanikaeaduskonna dekaan dotsent H. Kuldma. Ta rõhutas, et käesoleva ürituse peaesmärgiks on aidata kaasa instituudi loominguiliste sidemete tugevdamisele tööstusega.

TPI teadusala prorektor professor H. Lepikson avaldas lootust, et edaspidi laieneb meie teadlaste koostöö tehastega, samuti tundis ta muret ka inseneride järelkasvu üle.

Viimastel aastatel on märga-

ta noorte hulgas huvi langust mehaanikaeaduskonna erialade vastu. Üheks põhjuseks on kindlasti keskkoolilõpetajate ebamäärane ettekujuvus meie erialadest. Selle vea parandamiseks tuleb eelkõige teaduskonnaj endal vastavat selgitustööd teha. Üht-teist kasulikku said kindlasti teada ka abiturientid, kes olid laupäeval meie külaliskesks.

Ka masinaehitustehaste noorte hulgas tuleb tudengite arv on meil vähenema hakanud. Sellepärast tegi kokkutulnud tehnoloogidele tõsiselt etteheiteid dotsent E. Liiver, kes ütles, et üheks põhjuseks on puudujäägid tehaste tehnoloogide töös.

Väga huvitava ettekandega inseneride vajadusest meie vabariigis esimes professor E. Kull. Eriti suur puudus on inseneridest tekstiili- ja toiduainetetööstuses. Seepärast ongi meie teaduskonnas viimastel aastatel

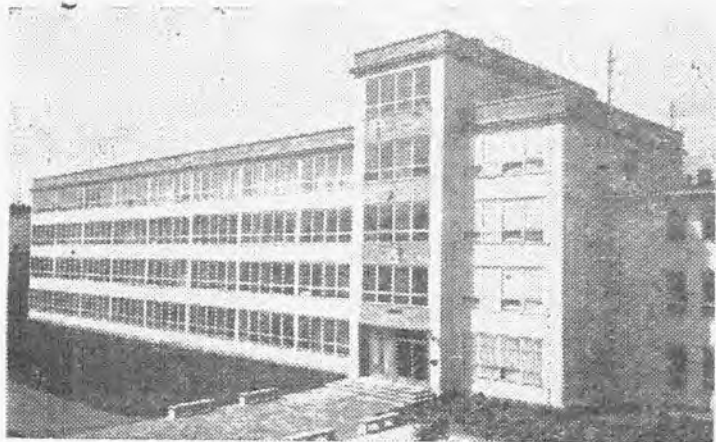
hakatud ette valmistama inseneri nimetatud aladele.

Tehnoloogia sektsioonis kõnelesid TET peatehnoloog P. Treier ja PTTUI osakonnajuhataja A. Hõbemägi survetöötlemise üha suurenevast osast tänapäeva masinaehituses.

Kuna meil valmistatakse ette inseneri lõiketöötlemise alal, siis tuleb mõnelgi mehel tehasesse minnes paljugi juurde õppida, et enda ülesannetega toime tulla. Praegu on siiski ühteist ka selles osas tehtud.

Tänavust kokkutulekut võib lugeda igati kordalainuks. Kolmes sektsioonis peeti mitmeid huvitavaid ettekandeid ning diskussioone aktuaalsestel teemadel. Koosolijate ühiseks sooviks oli, et mehaanika-insenerid võiksid sagedamini kokku saada, sest mitmed probleemid vajavad ühist arutelu.

T. KOGER

Warnemünde Mereuurimise Instituut.

C) lekk, mille muutust ajas ja ruumis registreeriti vastava (maailmas senini ainukesena) katsetusena) laeva järel pukseeritava mõõteseadmega. Taolisi katseid Läänemerel varem tehtud ei ole ja seda huvitavamad on tulemused, mis pakuvad otsust huvi heitvete leviku arvutamisel meres. 40% saadud materjalidest usaldati töötlamiseks TPI-le.

* Kui palju jõudsite näha Poolat ja Saksamaad?

Poolat kaks, Saksamaad viis päeva. Tutvus Poolaga

ga; vaade lennukilt Ahvenamaale, soomlaste külaliskolts ja sõbralikkus, saunad, fotoaparaadi uputamise Soome lahte.

Poolast ja Saksa DV-st: Varnemünde mereinstituudi suurepärase hoone. Berliini uusehitused ja ... varem. Sakslaste suurepärase ja poolakate vilets õlu. Poolatariide lühikesed ja sakslannade pikad seelikud. NATO lennukite madallennud meie laeva kohal. Erkpunased lained merel (rodamiin on väga punane!).

Konstruktorite sektsioonis

Nii mitmedki seisid pärast päeva esimese poole lõppemist küsimuse ees, millise sektsiooni tööst osa võtta? Huvitavat püüdsid ju pakkuda kõik.

Hoolimata sellest, et meie instituudis teatavasti spetsiaalselt konstruktoreid ette ei valmistata, töötab suur osa masinaehituse tehnoloogia eriala lõpetanud konstruktsioonibüroodes.

Nii võis kohalolijate hulgas näha Tallinna Masinatehase peakonstruktorit H. Kuusikut oma asetäitja A. Raudega, sama tehase kunagist peakonstruktorit, endist Rahvamajanduse Nõukogu tehnikaosakonna juhatajat ja praegust Silikaatbetooni TUI laboratooriumi juhatajat K. Russoviti, esimesi naismasina-

ehitajaid O. Särgavat ja M. Luntsi ja paljusid teisi.

Konstruktorite sektsiooni kogunesidki umbes poolsada inseneri ja oli näha, et esimene ettekanne oli meelitanud kohale ka mitmeid «mittekonstrukto-reid». Nimelt on dislokatsioonide teooriaga seletatavad nähtused metallides uued ja paljudel huvipakkuvad. Masinaelementide kateedri dots. k. t. A. Ingerma näitas nimetatud teooria alusel lihtsat võimalust metallide mehaaniliste omaduste tõstmiseks korduvate deformeerimiste ja vanandamise teel. Ettekanne tekitas hulgaliselt küsimusi ja arvamusi: neid esitasid Tallinna Masinatehase peameetallurg I. Seppel, dots. I. Kleis, vanemõpet. L. Üksti ja teised.

Plastmasside rakendamise iseärasustest konstruktsioonimaterjalides rääkis vanemõpetaja V. Strizak ja plastmasside väsimusest PTTUI töötaja E. Lohk.

Tunda andis aga juba ka inimeste väsimus. Lähenesid ju kellaosutid 18-le, kogu päev oli elamusterohke ja pingeline. Järgmisel korral tuleks ettekanded planeerida lühemad ja nende ettevalmistamisele tingimata rohkem kaasa haarata praktikas töötavaid konstruktoreid. Hea oleks, kui «Tallinna Polütehniku» veergudel avaldaksid selles suhtes sagedamini oma arvamusi tootmises töötavad insenerid ise.

Vanemõpetaja H. HOLM

VABARIIGI NOORSOOLIKUMISE MINEVIKUST

(Algus lk. 1.)

Vaidusele tegi lõpu Engelbert Strauch, kes selgitas, et lipukiri peab olema selles keeles, mida räägivad noored, kes selle lipu järel käivad. Tähenäeb — eesti keeles. Ni! otsustatigi.

Klubi koosolekul võeti sageli vastu ka selliseid otsuseid, mis tänapäeval paistavad kummalisenä. Näiteks pandi ühel koosolekul boikoti alla korraga kolm asja: tants, kino ja «konka» (hobustramm). Tants sellepärast, et tantsuõhtuil kasvataj sageli noortes kraadeliiklust, kinodes avaldasid aga noortele halba mõju ameerikalikud gangsterifilmid. «Konka» pandi aga boikoti alla kaastundest «konka»-hobuse vastu.

Üldse oli klubi tegevus väga mitmekülgne — näiteks oli avatud oma raamatukogu, mis muretseti peoõhtutest saadud sissetulekust. Liikmeskond lõi aktiivselt kaasa isetegevuse ringel. Tegutses laulukoor, ligi 50-liikmeline keelpillide orkester, näitering, kirjandusring jne.

Aktiivset tegevust poliitring noore bolševiku J. Kulli juhitud. Selle tegevusest võtsid tõelisnoored hulgaliselt osa. Laiadalt oli levinud liikmete hulgas bolševistliku ajakirjanduse lugemine, mis aitas õieti mõista arenevaid poliitilisi sündmusi.

(Järgneb)

Gaudeamus igitur...

...iuvenes dum sumus — tõsi, olgem rõõmsad, kuni oleme noored. Kuid kas ainult tudengeid nooreks pidada? Siinkohal meenutaksin ülikooli lõpuaktusel müllusööbinud dotsent H. Peebu märkitavat mõtet. Haritud inimese vananemine — raugastumine ei alga mitte aastatega, vaid huvi kadumisega (või koguni selle puudumisega ka üliõpilaspõlves) areneva kultuurielu ja teaduse vastu, pessimistliku ellusuhtumisega.

Usun, et keegi ei hakka vastu pidist väitma, kui Teaduste Akadeemia kooride lauljad, kes koos Eesti Üliõpilaskooridega Vilniuses IV üliõpilaskooride peavõtsid, endid õigustatult nooreks peavad? Miks äkki meie lehes TA kooridest? Aga sellepärast, et TA Meeskoori kuulub meie instituudist kolm dekaani ja veel mitu tähtsat meest, üks neist on isegi koori esimees. TPI-lannad moodustavad TA Naiskoorist ka kenakese protsendi. Ja veel statistikat: meeskoori koosseisust on 60% meie instituudi kasvandikud, naiskooris langeb vahekauss TRÜ lõpetanute poolele. Kooride dirigent Arvo Ratassepp õppis enne mitu head aastat Koplis, kui jõudis veendumusele, et konservatoorium on südamele lähedasem. Kes teab, võimalik, et ka lähitulevikus oleks meie maestro loominguline isiksus sama huvitav olnud kui tema intellektuaalselt ja emotsionaalselt haarava karjaga kontserdid.

1. juuli õhtu Tallinna Pedagoogilise Instituudi aulas. Siia olid kogunenud IV Gaud«amus»est osavõtvad Tallinna koorid. Kostis tudengite tähendus: «Näe, meie dekaan on ka laulumees.» Teisalt aga üsnagi imestunult ja ironiliselt: «Mis need vanad meie laulupeo proovil teevad?» «Kes nad niisugused on? Kas nad kavatsevad tõesti ka

Vilniusesse sõita?» Meie vabariigi «vanu» esindasid Vilniuses Teaduste Akadeemia koorid ja Kõrgemate Koolide Lõpetanute Segakoor.

Kaksteist tundi sõitu 4. juulil, ja õhtul, pärast kella seitset jõudsimegi Vilniusesse. Peomeeleolu, mida sinasõidul eriti märgata polnud, kasvas sihtkoha perroonile astudes, eriti aga siis, kui koos võrrustajate — Vilniuse Riikliku Ülikooli esindajatega olime ära laulnud paar salmi «Gaudeamus».

Meie, see tähendab, Eesti lauljate ühiseks koduks oli ülikooli ühiselamu M. K. Čiurlionis tänavas. Meeldiv tänav, palju rohelist, sõidukite liiklus minimaalne. Et me just Čiurlionis tänavas elasime, meenus taas selle isiksuse suurus. Andestagu lugeja kõrvalpõike pärast, kuid vaikides mõda minna inimesest, keda imetled, kuidagi ei saa. Kes oli Čiurlionis? Ta tuli leedu rahva kunstniku (1875—1911) ajal, kus viimane astus oma esimesi samme. Koos teiste kunstnikega valmistas Čiurlionis ette leedu rahvusliku kunsti näituse, rajas Leedu Kunstiseltsi. Kõige tähtsam on aga tema rikkalik ja mitmekülgne looming. Ta oli leedu sümfoniilise muusika alusepanija, lõi hulga klaveripalasisid, seadis rahvalaule, oli leedu rahvusliku graafika rajaja. Omades kindlalt formeerunud muusikalist kujutusvõimet, mõtiskles ta ka maalikunstis tihltu muusikalise iseloomuga piltide kaudu, rakendades muusikast ülevõetud kompositsioonilisi, rütmilisi ja teisi kunstilisi võtteid. «Muusikalistes» maalides, nii nagu enamikus teisteski teostes, ei taotlenud kunstnik taas luua kevade, talve, mere jne. füüsiliselt tajutavaid pilte, vaid teda erutas looduse sisemine elu, tema stiihia, meeolud ja nende lakka-

matu vaheldumise. Kõige silmapaistvama ja originaalsema osa Čiurlionise kujutatava kunsti loomingust moodustavadki teosed ja nende tsükliid, mis kannavad muusikalisi nimetusi, näiteks «Kevadesonaat», «Suvesonaat», «Meresonaat», «Prelüüdid».

«Fuugad» jne. Čiurlionise looming on ammu ületanud vabariigi piire, ta on jõudnud maailma kunstisavutuste ühisesse varasalve. Leedu kunstniku looming köitis M. Gorkit, K. Pausovskit ja paljusid teisi maailma kunstnikke ja kirjanikke. Avaldades oma vaimustust Čiurlionise teoste üle, kirjutas R. Roland: «Ma ei suuda väljendada, kuidas mind erutas see tõeliselt kütkestav kunst, mis rikastab mitte üksnes maali, vaid avardab ka inimese silmapiiri, polüfoonia ja muusikalise rütmika valdkonnast».

Nüüd jällegi sellest, mis toimus Vilniuses 4.—8. juulini. Paar tassikest kanget kohvi värskenas reisiväsimust sedavõrd, et uitasime linnas kohalejõudmispäeva õhtust hilisööni. Aega ringiliikumiseks jäi ka järgnevatel päevadel vaid põhiliselt ööelsetel tundidel, sest päevad kulgesid pingelise töö tähe all. Südapäeval paaritun-

näisel puhkeajal aga kõrvetas päike sedavõrd halastamatult, et suure lustiga just kõndida ei tahtnud.

1956. aastal toimus I üliõpilaskooride laulupidu Tartus. Baltikumi baasil väljakasvanud pidu omandab üha suuremaid mõõtmeid. IV üliõpilaskooride Vilniuses võtsid osa peale Läti, Leedu ja Eesti veel Leningradi, Petrozavodski, Markovi, Valgevene ja Tomski üliõpilaskoorid ja rahvatantsijad. Kuulajaid-vaatajaid oli aga kokku sõitnud Moskvast, Kišinjovist, Riist, Soomest, Tšehhoslovakiast ja Tallinnast, viimastest muidugi Gustav Ernesaks,

Laulis meeskoor madjarite maalt

«Laulud nüüd lähevad kaunimäl kõlal...» helises ühe sügis-kuu hämaraval õhtul Tallinna lennuväljal. Tallinna Polütehnilise Instituudi naiskoori lauljad, valgetes teklites, kätes sügisliiled, olid tulnud tervitama kaugeid külalisi — vahetuskoori, Ungari Rahvakaitse Budapesti meeskoori, kes saabus Tallinna nädalajaliseks vastuvõetudiks. Külaliskoori ajutiseks koduks sai TPI ühiselamu Mustamäel.

Meie akadeemilise naiskoori juhatus oli külaliskoori siinviibimise ajaks ette näinud üksik- asjalise kava, mis pidi andma ungarlastele võimaluse tutvuda lähemalt meie pealinna vaatamisväärtustega, ajaloo, kunsti ja muusikaga; samas võimaldada neil omapoolselt pakkuda muusikalist külakosti.

Külalistele meeldis väga meie kaunis vana Tallinn, selle karge põhjamaine arhitektuur, linna meeldejääv siluett, kutsuvad sinavad mereavarused, Kadrioru park luikede, tiigi, lossi ja Ruskalkaga. Erilist tähelepanu köitis meie ehituskunsti šedöör — laululava. Selle suurepärase akustikat käidi loomulikult proovimas: lasti kõlada lauludel. Et laululava hüüeldimensioonide juures isegi solisti laul helises kuuldavalt Lasnamäe veeruni, vaimustas neid nii, et nad oleksid, kui võimalik, võtnud Ungarisse kaasa laululava erakordselt hea akustika.

Nädala kestel tutvuti ka Tallinna lähema ümbrusega: käidi metsakalmistul, vaadeldi Piritaraanda, Piritra kloostrivaremeid ja Tallinna ümbrust selle müüridelt, küllastati vabaõhmuuseumi Rocca al Mare, kunstimuseumi, skulptuuride näitust ja lillepaviljoni. Ikka ja jälle köitis külalisi meri, selle avarused. Üks päev oli pühendatud ülikoolilinnale Tartule.

Neljapäeva pealeõunal esines koor edukalt Tallinna V. Kingisepa nim. Tselluloosi- ja Paberi kombinandi klubis. See oli nagu eelprooviks järgmisel päeval toimunud avalikule kontserdile «Estonia» kontserdisaalis, milleks külaliskoor oli ette valmistunud erilise hoolega. Ulatusklik kava oli üles ehitatud

asjatundlikult, huvitavalt, sisaldades rida ungari vabadusvõitlejate võitluslaule koori kunstilise juhi ja peadirigendi Liszti preemia laureaadi Iászló Révész töötules, ungari klassikute Kodaly, Bartoki Erkeli ja Bardosi laule, samuti rahvaste laule. Selle rütmiliselt, dünaamiliselt ja intonatsioonilt nõudliku kava esitas külaliskoor kiiduväärsest, ületades kõik tehnilised raskused mängleva kergusega. Tõsi küll, meie rōsle ja järsult jahenenud ilmastik oli mõnevõrra looritanud «esimesi viileid» — tenoreid, ent selle tegi kuhjaga taasa koori väga ergas, emotsionaalselt haarav ettekanne. Meeldejäävalt kõlas Kodaly sügavalt patriootiline laul «Lendas paabulind», milles väljenduvat ungari rahva vabaduspüüdlust ja julget otsustavust võitluseks selle eest andis koor edasi suure veenvusega. Sama autori meilgi kordumult kuulnud «Karadi-laule» esitas külaliskoor ehtsa ungariliku huumoriga. Aplausitorimi päästis aga valla sulaselges eesti keeles esitatud Juhan Simmi «Oma saar».

Mitte asjata ei oma koor «Kuldparja laureaadi» nimetust: ta esines selle vääriliselt. Eelkõige on see aga koori kunstilise juhi ja peadirigendi töö viil. Avarakõlaline muusikaline kollektiiv reageerib oma juhi vähi- mailegi kunstilisele taotlusele laitmatu erksusega. Koori peadirigendi kõrge professionaalne nõudlikkus, ökonoomne, ent väljendusrikas ja tabav juhata- misest, süttiv ja süttivat jõuline natura pani koori musitseerima nakatavas laulmisrõõmus.

Väga meeldivalt esines kontserdil Budapesti ooperisolist Peter Kovács, lauldes paljusid soolopartiidid koorilauludes ning ooperaariaid ja ungari rahvalaule. Solisti meeldiva tämbri- ga hääli ning laitmatu mõõdutunde- ga esitatud laulud meeldisid kuulajatele väga.

Kiitust pälvis ka koori instru- mentaalsolist — kahekordne üle- maailmse noorsoofestivali laureaat dr. Fenyő Peter, kes esitas akordionil osa Ferensz Liszti II ungari rapsoodiast suure vir- tuoslikkusega.

Lisapaladena esitas solist tem-

peramentse Monte «Tsardasi» ja «Hispaania laulu». Edukalt saatis dr. Fenyő Peter ka koori oma- pärasel võimsal elektrirelil, sa- muti laulusolisti klaveril. Publik reageeris kõigele kuuldule suure kaasaelamisega ning kauakestva- te kiiduväärsetega.

Külaliskooril oli võimalus jäädvustada oma laule ka Eesti Raadios.

Suure muusikalise elamuse said ungarlased omakorda, kül- lastades lahkumise eelõhtul «Estonias» toimunud Riikliku Akadeemilise Meeskoori kontserti. Põhjendatult jagasid külalised RAM'i esinemisele üksmeelset tunnustust, seda enam, et neil oli võimalus kuulata RAM'i meisterlikus esituses oma ema- keeles Kodaly meeolukat «Õhtulaulu».

Ungari külalistele oli ette nähtud võimalus tutvuda ka Tallin- na Polütehnilise Instituudi uute õppekorpusetega Mustamäel. Üle- vaate TPI õppe- ja teaduslikust tööst, tuleviku töösuundadest ja arenguperspektiividest andis kül- lalistele uues aulak rektor A. Aarna. Koori esinda- jale aga oli rektor A. Aar- na juures korraldatud vastuvõtt. Elavas vestluses vahetati mul- jeid kahe sõbraliku maa — Un- gari ja Eesti — vahel arenevate kultuuriliste suhete üle. Külali- sed tundsid huvi TPI üliõpilaste, eriti TPI-s õppivate ungar- lastest üliõpilaste õppeedukuse ja peamiste uurimisprobleemide vastu.

Pidulik bankett külalistele auks oli lahkumiseõhtul korraldatud kohvikus «Tuljak». Mõninga põ- gusa tunni kestel vahetati mul- jeid, jagati mälestusemeid ning avaldati soovi kohtumiseks tule- vikus. Juba veeresidki omnibusid Balti jaama poole. Kõlasid viimased rōõmsad laulud ja kell 00.05 kandis rong kauged külalisi juba Leningradi poole Leningradis viibisid laulumehed päeva, teise Moskvas ning siis juba terasinnu tugevaid tiibade- lendasid madjarid Budapesti poole.

A viszontlátásra!
Nagemiseni Budapestis!

ALMA TAMM

kelle süttiv vaim jõudis meieni Eesti kooride lisapalaga. «Mu isamaa on minu arm». Laulu- peokavale — proovid, rongkäik, pidu ise, rahvakunstiõhtu ja lõ- puks tõrvikutega rongkäik —, lisaks toimus peo raames veel rida üritusi. Pidupäevade hom- mikupoolel andsid paljud kollek- tiivid kontserte filharmoonia ja konservatooriumi saalis või pil- digaleriis.

6. juuli pärastõunal. Kuuetu- handeline tegelaskond kogunes liiduvabariikide kaupa Vilniuse ülikooli juurde. Et aga rongkäi- gu alguseni aega jäi, siis oli loomulik, et ergas pere vaikselt ei püsinud, vaid tantsis, laulis hoolimata sellest, et ilm oli kuum kui soom saun. Sellele palavuse- le leidsid paljud meie instituudi meeskoori lauljad rohtu: kõigepealt jahutasid nad oma pea ja ihu kraani all märjaks- külmaks, hiljem aga õnnistasid tekitäieliste veeanustega ka Tallinna Pedagoogilise Instituudi lauljannasid.

Kell 17 hakkas värviküllane kolonn liikuma. Teekond, nikk ja kõrvetav, kulges tudengeil ja ekstudengeil siiski aina laulude- ga. Ja olekski peaaegu ununenud Tallinna ühendkooride peaproo- vil kuulnud liigitus «vanad», kui tänavat äärestava publiku hulgast poleks kuulnud arva- must: «Need vanemad inimesed kuuluvad vist üliõpilasi teenim- dava personali hulka!».

Virgise pargis ootas meid juba arvukas kuulajaskond. Dirigen- dikepp ulatati laulupeo aujuhile Kondras Kaverkasele, kelle käe all kõlas peopäeva avalaul «Len- nin on meiega».

Dirigendikepi sai järgnevalt enda kätte Richard Ritsing, et juhutada «Rahvusvahelise Üli- õpilaslüüdi hümnit». Peaaegu iga järoneva laulu juhutamiseks va- heldus dirigent, iga laulu juha- tajat tänas kuulajaskond aplau- siga, lauljad ise aga väljendasid oma tundeid maestrote vastu lil-

lekimpudega, huvitavamate lau- lude puhul aga tammepärgade- ga ja «õhusõiduga», millest ei pääsenud lõpuks ükski dirigent. Ühendkoorid esinesid kavako- haselt suure peokontserdi algu- ses ja lõpus, vahepeal aga laul- sid vabariigid, kõigepealt Eesti. Muide, meie kava tunnustati spetsialistide poolt huvitavamaks ning vokaalselt pulitamaks. Kuid ega teisiti võigi olla, olemis ju üliõpilaslaulupeo traditsiooni al- gatajad.

Vaheldusid esinejad — lütlase- sed, valgevenelased, ühendatud puhkpilliorkestrid, kuni järg jõudis peoperemeeste kätte, kes lõpetasid oma etteaste IV Gau- deamuse auks kirjutatud laulu- ga «Planeedile tuleb noorus».

Ja oligi aeg jälle ühendkoori-

na taas «Rahvusvaheline Üliõpi- laslüüdi hümn» ja «Julgesti ven- nad nüüd tööle». Lõplikult lõp- pesid lisapalad taas «Gaudeamu- sega».

Lavalt küll lahkuti, kuid lau- ja tants jätkus, nüüd juba ilma taktikepita. Viimasel peopäeval mil toimus rahvakunstiõhtu ja hiljem tõrvikutega rongkäik läksid vaid üksikud ekstudengid väsimust puhkama, enamus keerles tudengitega ühises tantsuringis. Ja mis ime, et tantsiti peaaegu hommikueineni, sest Eesti Raadio auto hoolitses er- gatava muusika eest. Ja mis imestada sedagi, kui hommiku- einele minnes leidsime söökla riiehoiu barjäärilt ühe noor- mehe puhkamas, tekkel mitte peas, vaid näol. Ilmselt oli ta

Pildike rahvakunstiõhtult

del esineda. «Koit» kõlas eesti, «Ära mühise roheline mets» läti ja «Neemani kaldal» leedu kee- les. Ametlik kontserdikava lõp- pes «Gaudeamusega». Tudengid tahtsid aga veel ja veel seda ligi kahesajaastast laulu üle laulda. Vahepeal kõlas lisapala-

sellise innuga tantsinud, et isegi tugev naerumürin ja raputamise- sed ei suutnud väsinu und nii kergelt segada.

See sündis 8. juuli hommikul, vahetult enne ärasõitu M. K. Ciurlionise sünnimaalt. PIA PINKA

Mehaanikateaduskonna parteialg-organisatsiooni aruande-valimiskoosolekult

30. septembril toimus mehaanikateaduskonnas parteialgorga- nisatsiooni aruande-valimiskoos- olek.

Kommunistide read teadus- konnas täienevad pidevalt. Ka käesoleval koosolekul suurenesid need ühe liikme võrra. Rida õppejõude aga valmistuvad NLKP-sse astuma. Kommunistid on näidanud endid aktiivsete töötajatena, seotõttu võib teaduskonna parteialgorga- nisatsiooni lugeda teovõimeeliseks kollektiiviks. Nii on mehaani- kateaduskonna ALMAVÜ orga- nisatsioon kommunist E. Rannatj juhtimisel olnud kindlalt TPI parimaks. Märkida tuleb heas mõttes ka NLKP liikme- kandidaadi F. Angelstocki juhti- misel töötanud teaduskonna ametiühingu büroo tegevust.

Paranenud on poliitkasvatus- töö: üritused on muutunud regu- laarsemaks, teemad huvitava- maks. Teha võib selles suhtes aga veelgi enam. Pole saavutatud alalist sajaprotsen- dilist osavõttu. Sellel eesmärgil

valiti ka kateedrites parteiorga- nisaatorid.

Pidevalt on parteiorganisat- siooni vaateväljal olnud õppe- ja teadusliku töö kulg teadus- konnas. Õppetöö parandamisel on aktiivselt kaasa löönud ri- da õppejõude-rühmajuhendajaid. Õppeedukuse tase teaduskonnas sunnib aga pöörama sellele veelgi suuremat tähelepanu.

Sõnavõttudes tehti ka mõnin- gaid teisi märkusi ja ettepane- kuid. Nii tähendas sm. A. Jer- šov, et mitteküllaldane on veel isiklik kontakt õppejõudude va- hel, vähe tuntakse veel üksteise muresid.

Dekaan H. Kuldma rõhutas va- jadust tugevdada sidemeid töös- tusega, mis looks ka eeldused kateedrite arvamuste tõsisemaks arvestamiseks.

Nooremate kommunistide sõ- navõttudest selgus, et neid ei abistata kateedrites veel küllal- daselt.

Uue büroo töö tõhustamiseks oleks aga võinud kriitilisi sõna- võtte rõhkem olla.

SIIT JA SEALT

Kuigi Harriet Müller on juba üle 80 aasta vana, lahkus ta hil- juti oma kodukülalt Douglastest alatiseks. Sel puhul ütles ta ühe- le Arkansasese lehemehel: «Elu muutub mulle siin aja- pikkude liiga üksildaseks.» Harriet oli viimase paariküm- ne aasta jooksul ainsaks naisko- danikuks Douglaste külas.

* * *

Üliõpilase silmaringist

Kui veel mõni aasta tagasi TPI üliõpilaste enamik pidas tõsise muusika kuulamist ja kunstnäi- tustel käimist mõttetuks ajaviit- miseks, siis viimasel ajal on pilt muutunud. Üha sagedamini võib üliõpilaste endi suust kuulda ka- hetsust, et meie instituut, andes teile küll hea tehnilise etteval- mistuse, peaaegu ei tegele nende «kultuurilise silmaringi laiendamisega. Tänapäeva haritud «nimene pole aga mõeldav ilma laialdaste teadmisteta. Oma kitsa «riiala kõrval peetakse üha loo- mulikumaks, et kõrgema õppe- asutuse lõpetanud spetsialist on kodus ka kirjanduse, muusika ja kujutava kunsti põhimõistetes, mis võimaldavad tal aktiivselt ja asjalikult kaasa mõelda kaas- aegse kultuuri aktuaalsetes küsi- mustes.

Meie õppeasutuses on järjest teravamalt päevakorda tõusnud esteetilise kasvatus-õppe probleemid. Sellega seoses on võimalik alates oktoobrikuu keskpaigast kuulata loenguid moodsast kunstist. Loengutetsükkel (koosneb 12 loengust) algab mõõduvõrd sajan- di 70. aastatel revolutsiooni teki- tanud impressionismist. Impres- sionismi kui valguse- ja õhu- maali küsimustest siirdutakse edasi postimpressionismi (mi- da paljud teadlased peavad «õigiliseks» tänapäeva maailma- ismide esisaks), sealt edasi kubismi, eks- pressionismi, dadaismi ja sürrea- ismini. Loengutesari lõpeb abstr- raktionismiga ning pop- ja op- kunsti küsimustega. Võimalik, et mõnegi eelnevatud -ismi kohta on ühteist kuulnud, aga täpsemad teadmised siiski puu- luvad. Selliseid teadmisi püüab- ki pakkuda kavandatud sari loenguid, sest moodsa kunsti voolude tundmiseta on vä- ga raske orienteeruda eriti meie noorte kunstnike uutes taotlustes, mis pidevalt leiavad eksponeerimist Kunstihoone näi- tusesaalides ja kajastamist aja- kirjanduses. Sama on loogu noor- te heliloojate ja kirjanike ning luuletajate mõistmisega.

Üks Nõukogudema kõige sil- gavamalt haritud inimene, kir- janik Ilja Ehrenburg on oma «Prantsuse vihikutes» avalda-

Röntgenoloogilisel uurimisel selgus Kairos, et üks vana-egip- tuse muumia ei osutunud lapse- seks, vaid et tegemist on ammu balsameeritud ahviga.

* * *

Treviso linnas Itaalias peeti võistlus pausita piibusuitseta- mises. Võitis üliõpilane, kelle piip tossas vahetpidamata üks tund ja 43 minutit. Teise koha päris naisvõistleja. Tema piip kustus 11 minutit varem.

* * *

nud arvamust, et kujutatavast kunstist rääkida teda näge- mata ei ole just palju mõtet. Neid üliõiged sõnu on püütud arvestada ka eeloleva ürituse pu- hul. Nimelt on kõigil loengutel kavatsus demonstreerida hulga- liselt värviliste valguspiltide näol näiteid iga -ismi kõige kuulsama, tüüpilisemate esindajate loominguist. Ühtlasi on kavas organiseerida loengutükki aktiivselt osavõtjatele ekskursioon Leningradi Ermitaazi, kus prant- suse osakonnas on eksponeeritud heas valikus rida maailmakuul- said teoseid põhiliselt impressio- nismi ja postimpressionismi esi- ndajalt.

Loengutesari lõpeb kokkuvõtte- te tegemisega nähtu-kuuldu koh- ta, ja kui kuulajad soovivad, siis ka diskussiooniga kunstnike osavõtul kunsti kõige põletava- matest päevaküsimustest.

Kavandatud üritus on mõeldud eelkõige üliõpilaste jaoks, aga sellest võivad osa võtta ka TPI õppejõud ja teenistujad. On ju meil nüüd olemas avarad uued saalid ajakohase tehnilise sisus- tusega, mis mahutavad kõik kuu- lajad.

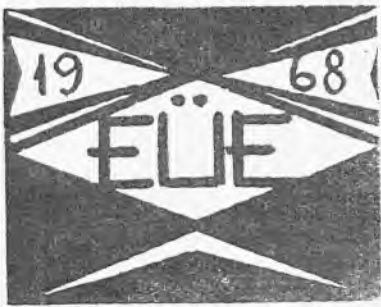
B. TAMM

Loengutesari on kavandatud esialgu ajalisel järgnevalt:

1. Sissejuhatus. Realism (eelnevalt klassitsismist, ro- mantismist)
2. Impressionism
3. XX sajandi kultuuri üld- pilt
4. Postimpressionism
5. Jugend. Nabis
6. Foovid
7. Kubism. Futurism
8. Ekspressionism
9. XX sajandi arhitektuur
10. Abstraksionism
11. Dada- ja sürrealism
12. Pop- ja op. Kokkuvõtte Hinnaud.

Loengud toimuvad alates 15. oktoobrist igal teisipäeval algu- sega kell 15.30 aula kõrval ole- vas saalis.

Esimesed nelj nädalat töötati Ungarimaa pealinna kahel objektil — Budapesti Tehnikaülikooli tuumareaktori ja elektrotehnikateaduskonna üheksa-korruselise hoone ehitusel. Ungaris on üliõpilaste-ehitusrühmad organiseeritud teisi kui meil. Töötatakse kahe nädalaste vahetuste kaupa ja põhiliselt linnades, tehakse eranditult abitoide ja laagrite juhtimisel tundub olevat üliõpilaste omavalitsuslik

EHITUSRÜHMAGA BUDAPESTIS

Tänavu suvel vahetati juba teist korda järjest EÜE raames üliõpilaste-ehitusrühmi sotsialismimaadega, seekord üks Tšehhoslovakkia ja kaks Ungari. Taoliste vahetuste juriidiliseks aluseks on kaks akti. Kõigepealt ÜLKNÜ Keskkomitee ja vastava maa noorsoo-organisatsiooni keskkomitee vaheline kokkulepe, kus muuhulgas määratakse õppeasutused, kes astuvad vahetusse ja üliõpilaste arv ning teiseks kõrgemate koolide — partnerite komsomollikomitee ja noorsoo-organisatsiooni komitee vaheline leping, mis fikseerib kogu vahetuse ajalise, finantsilise jm. üksikasjad.

Taolisi lepinguid sõlmiti meie instituudis tänavu kevadel kaks — Praha Kõrgema Majanduskooliga ja Budapesti Tehnikaülikooliga.

Vahetus Budapestiga kestis kuus nädalat ja hõlmas kahtkümme inimest, neist kaheksa meie instituudi üliõpilast pluss teiste Eesti kõrgemate koolide esindajad. Rühm komplekteeriti EÜE veteranidest, kelle senine tegevus kodumaistes rühmades andis selleks soovitusi.

moment tüki maad väiksem kui näiteks EÜE-s. Need asjaolud mõjutavad muidugi negatiivselt ürituse üldist väljanägemist. Lühidalt — suur sarnasus meie suvetöödega.

Meie vaba aja sisustamiseks oli ehituslaagri juhtkond koostanud väga huvitava kava, mis ka suurelt jaolt ellu viidi. Sõpruskohtumised lauatennisel ja võrkpallis (viimases olid meie poisid võitmatud), vastuvõttud, ekskursioonid ja väljasõidud, kontserdid, sõprusõhtud, kinokülalused jms. Huvitavat ajavaidet oli palju ja kui mõni õhtupoolik oligi staabi poolt vabaks jäetud, siis Budapest, Doonau pärl neelas meie rahva tähelepanu jäägitult.

Peale meie, paari teise nõukogude grupi ja loomulikult ungarlaste töötasid laagris ka sakslased Dresdenist ja poolakad Gliwicest. Viimastega oli meie rühmal eriti tihe kontakt ja hea läbisaamine ning muuhulgas käis jutt ka ehitusrühmade vahetamise üle nende instituudiga. Jutust tegelikkuseni on aga muidugi veel mitu pikka sammu.

Neljanädalasele tööperioodile järgnes kaks nädalat puhkust,

millest pool aega veetsime Balatoni ääres. Balatoni järv on Euroopa südames ainus suurem veekogu ja seetõttu väga intensiivselt ära kasutatud puhkerajoonina. Tegemist on suurepärase näitega, kuidas küllalt tagasihoidlike looduslike tingimuste baasil on võimalik üles ehitada kõrgetasemelist suvituskompleksi, mis pakub tema külastajatele palju toreid elamu ja annab riigile suurt sissetulekut, sealhulgas tubli paki välisvaluutat. Balatoni järve äärde tuleks tingimata seata meie vabariigi puhkekodunduse ja kuurordiasjanduse funktsionääre, et nad hakkaksid taipama, milliste rikkuste otsas me istume, oskamata neid ära kasutada.

Ungaris viibimise viimase nädala veetsime kahes linnas — tööstuskeskuses Miskolcis ja vanas ülikoolilinnas Debrecenis, neist viimane on küllalt väike, kuid vaatamata sellele soliidne.

Kokkuvõttes on meie rühmal ELKNÜ TPI Komiteele ja EÜE staabile edasi öelda järgmist. Kõigepealt suur tänu toreda suvepuhkuse eest ja teiseks tänuline soovitus — tingimata püüda vahetada ka järgmisel aastal ehitusrühma Budapesti Tehnikaülikooliga. Miski, ei soe vastuvõtt, huvitavalt korraldatud puhkeaeg ega töö organiseerimine ei lase oodata selle partneri poolt ebameeldivaid üllatusi.

Ja veel üks pöördumine nii neile, kes juba mitmendat aastat võtavad osa meie malevas tööst, kui ka neile, kes alles tänavu alustasid selle vankri vedamist. Kui on huvi osa võtta ehitusrühma tööst mõnes välisriigis, siis ei maksa hābeneda avalduse esitamisega. Välisrühmad ei vaja mingeid imeinimesi, vaid tublisid töömehi, kuid neid meie malevas jätkub.

EÜE Budapesti rühma komandör TOOMAS ETVERK

Need kalurimajad toodi meie vabaõhumuuseumi Saaremaa ja Pärnu randadelt.

SÕNA VÕTAB FILMIKLUBI

8. detsembril 1968 on meie klubi kaheaastane sünnipäev. Kolmas hooaeg on algamas. Tudengi seisukohalt juba parrajagu. «Rebase» iga on seljaga. See peaks kajastuma ka klubi käesoleva aasta töös. Eriti veel sellepärast, et meile nii vajalik oma filmide läbi vaatuse ruum (sügav kumarduse rektoraadile) on saanud reaalsuseks. Ja veel misugune ruum... Kuid 9. oktoobril tutvud Sa, sellega auvõõrt õppejõud, tudeng või teenistuja, meie aula ja klubi ühisel avasõhtul.

Nüüd, kus siitamaani oleme jõudnud, on mõistlik vastata ka «rohelistele» küsimusele — mida filmiklubi endast kujutab ja mida ma seal saan. Mina arvan nii: on päris mõnus õhtuti tulla meie nägusasse aulasse, kuulata seal veidi ajalikk uja huvitavat juttu parimatest filmimeistritest ja nende loomingust, vaadata tasemega filme ja öelda lõpuks,

kui film seda väärib, sõna sekka sõbra ja võõramagi jutule ning kuulata, mis filmimaailmas enam ringiliikumul Sinu mõtete ja arvamuste kohta öelda on. Vahet tekitab Sul siis huvi tulla filmiklubi raamatukogussegi, et järgmisele aruteluõhtule kaasa võtta mõni tugevam trump. Ja kui me järgmisel aastal uusi «rohelist» klubisse vastu võtame, võid Sina neid paljuski asjatundliku ilmepa ja autoriteedi häälel õpetada.

Kui aga konkreetset vastata, mida me sellel semestril klubis teeme, siis tuleks alustada programmist. Kavas on abonement 10 filmist, millede hulgas on nii meie ekraanidel veel linastamata kui ka korduslinastamisele tulevad. Suhe on plaanitud 1:1. Peale selle on kavas Riiklikust Filmifondist saadavad kino ajaloo «suured» filmid, milledest esimene «Kameeliadaam» Greta Garbo ja Robert Tayloriga sel aastal juba vaadatudki on. Et me ise filmialal on jõududega alati hakkama ei saa, siis ootame ka käesoleval aastal abi meie vabariigi filmimeeste käest. Ka Moskvas on lubanud tulla lektor koos filmidega. Mõnel staadikamal liikmel on ehk veel mees soome teekarite filmiklubi «Montaashi» külas-käik terve kimbu huvitavate filmidega kevadel 1967. «Uralmaši» delegatsiooni külaskäik tänavu sevel. Ka sõprussidemete loomisel teiste klubidega kavatseme endisest aktiivsemad olla.

Võib olla ei vastanud ma siin kõigile küsimustele, mis kõhklejal võivad esile kerkida, kuid selles, et meie õhtud huvitavad on, olen kindel.

TPI Filmiklubi president T. MERISALU

9. oktoobril kell 19 avab TPI filmiklubi oma kolmanda hooaja. Kavas on:

1. Pidulik avamine.
2. Kunstiline film «6. juuli». Pääsmed müügil A5-203 igal tööpäeval kella 10—16. Pääsme hind 20 kop.

Filmiklubi võtab vastu uusi liikmeid ja 1968/69. õppeaasta liikmeks. Aastamaks on 1 rubla. Liikmeks astuda soovijal esitada avaldus ja foto (3x4 cm). Iga liige võib klubi üritustele kaasa võtta ka ühe külalise. Uute liikmete vormistamine ja liikmemaksude vastuvõtmise toimub A5-203 igal tööpäeval kella 10—16.

Filmiklubi abonemendid tulevad müügile alates 7. oktoobrist. Kavas on 10 seanssi mis hakkavad toimuma kolmandeviiti kell 20. Erandi moodustavad vaid pühade-eeseld kolmandevad. Abonemendi hind 2 rubla. Abonemendis on kavas n'j Forduslinastamisele tulevaid kui ka uusi filme. Abonement tuleb müügile A5-203 kella 10—16.

Vast. toimet. V. KALPUS

Орган парткома, ректората, комитета ЛУСМЭ и профкома Таллинского политехнического института газета «Таллинский политехник».

Hind 2 kop. Trükikoda «Ühiselu», Tallinn, Pikk tn. 40/42. Tellimise nr. 3233 MB-04898

Soomes avas ukseid uus kõrgem õppeasutus. Õppetöö algas Vaasa kaubandusülikoolis.

21-aastane Marek Zgierski lõpetas Krakovi ülikooli keemia ja füüsika erialal. Pärast doktorantuuri tahab ta õppida arstiteadust.

Dresdeni Tehnikaülikoolis asus õpingutele 3800 uut üliõpilast. 21 protsenti neist on naised. Kokku seisab ülikooli kirjades praegu umbes 18 000 üliõpilast ja nende hulgas on ligikaudu pool tuhat õppijat 50 välisriigist.

Jena ülikoolis toimus keemikute kuues ülikoolinäädal. Sellest võttis osa 150 vastava eriala spetsialisti Saksa Demokraatlikust Vabariigist.

14. okt. dotsent Raul Pakkase loeng füüsikas «Valgus» III kursuse üliõpilastele.

14. okt. dotsent Uusi Raukase loeng tugevusõpetuses «Tugevusõpetuse õppimisest» II kursuse üliõpilastele.

17. okt. professor Otto Šteini loeng marksistlik-leninlikus filosoofias «Mis on filosoofia?» II kursuse üliõpilastele.

21. okt. dotsent Aksel Jürgensoni loeng tugevusõpetuses «Tugevusõpetuse põhimõisted» II kursuse üliõpilastele.

21. okt. professor Voldemar Maasiku loeng füüsikasse «Sissejuhataja loeng füüsikasse» II kursuse üliõpilastele.

24. okt. professor Otto Šteini loeng marksistlik-leninlikus filosoofias «Mis on filosoofia?» II kursuse üliõpilastele (vene keeles).

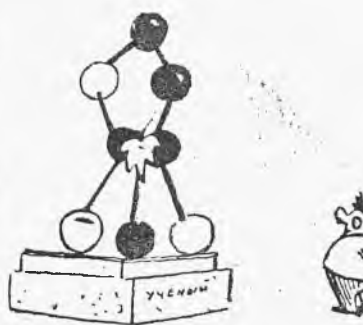
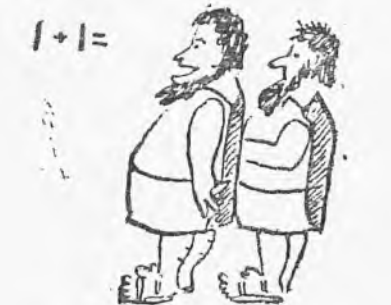
Loengud algavad kell 22.

Näib, et oleme suure avastuse künnisel.

«Hästi efekti Te avastasite. Ku.d nüüd leidke ka selle põhjus.

Kaasaegse skulptuuri näitusel.

Tomski PI ajalehest «Za kadrõ»

Võitis H. Kalmus

Traditsiooni kohaselt toimuvad igal aastaseptembri lõpul TPI tööstesordi koondvõistkonnana liikmetele üldfüüsilised võistlused, mis kajastavad töstjate suvist treeningtööd ja võimaldavad pilku heita nende «Achilleuse kannale».

Kolmeks paremaks osutusid: 1) H. Kalmus TR-31 — 614,5 punktiga — (üksikalad: püsti rinnale võtmise — 135 kg; kükkimine kang turjal — 185 kg;

surumine kaldpingil — 95 kg; 60 m jooks — 7,7 sek.; hoota kõrgushüpe — käärgshüpe kahelt jalalt tõukega — 120 sm; hoota kaugushüpe 274 sm.)

- 2) R. Jõgila ET-51 — 530,5 p.
- 3) L. Neuland LE-11 — 513,7 p.

H. Kalmuse tulemus on seda hinnatavam, et see kuulub vabariigi kõigi aegade paremusjärjestuses kolmandale kohale.

O. KULDERKNUP

AMETIÜHINGU KOMITEES

1. oktoobril toimus TPI a/ü. komitee järjekordne koosolek. Arutati a/ü. liikmemaksude laekumist. II kvartali liikmemaksude plaan täideti ja ületati. Seoses sellega osutus võimalikuks premeerida neljateistkümmet paremat a/ü rühmaorganisatorit ja laekurit.

Mitmel kateedril on liikmemaksude võlgnevus. Kõige suurem on see teadusliku kommunismi aluste ja laevajõudseadmete kateedritel. Võlglastest võiks nimetada veel informatsioonitehnika, masinaelementide, anorgaanilise keemia, orgaaniliste ainete tehnoloogia, ehitustehnoloogia, arvutusmatemaatika, rahvamajanduse planeerimise, tootmise ökonomika ja organiseerimise, poliitökonoomia, kehalise kasvatusel ning raadio- ja tehnika kateedreid.

Kuna III kvartali liikmemaksude plaan jäi täitmata, siis otsustati kontrollida kõigi a/ü. rühmade liikmemaksude tasu-

mist ja a/ü. dokumentatsiooni korrasolekut. Peeti vajalikuks reorganiseerida liikmemaksude tasumise kord instituudis. Moodustati vastav komisjon, kelle ettepanekud arutatakse läbi järgmisel a/ü. komitee koosolekul.

Kuulati ära TPI klubi juhataja K. Elmi ettekanne klubi finantsolukorrast ja töö perspektiividest. Seoses aula valmimisega saab võimalikuks kultuuri- ja ürituste regulaarne korraldamine. Selleks peab klubi juhatus koostama 8. oktoobriks konkreetse tööplaani.

Arutati ka korterijärjekorra I ja II etapi aluseks olevat punktiüsteemi. Arutamise käigus tehti ettepanekuid selle süsteemi korrigeerimiseks.

Teadmiseks a/ü. aruandlusvalimiskonverentsi delegaatidele: TPI a/ü. XVIII aruande-valimiskonverents otsustati läbi viia 30. oktoobril 1968.

TPI ametiühingu komitee

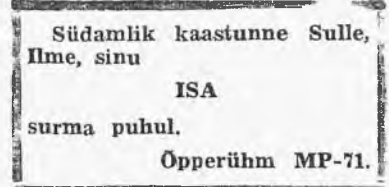
TÄNUAVALDUS

Täname südamest kõiki, kes meie kallist

Tiia PIHO

tema viimasele teekonnale saatma tulid ja meie sügavat leina jagasid.

Emaj ja vend.

Müügile tulid

Rahvusvahelise Ajakirjanike Liidu loteriipiletid. Meie praegused ja tulevased kaastöölised saavad neid osta toast AI-217.

EÜE-68 viimane kokkuleht toimub 18. oktoobril kell 15 J. Tombi nim. Kultuuripalees.

ELKNÜ TPI Komitee uueks telefoninumbriks on 529-61.